

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1138/2020/7.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Csák Zsolt, a tanács elnöke

Dr. Schmidt Péter, előadó bíró

Dr. Domonyai Alexa, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2021. április 6.

Az ügy tárgya: lopás büntette

Terhelt(ek): Terhelt1 III. rendű

Elsőfok: Kőszegi Járásbíróság, 7.B.84/2016/107., ítélet, tárgyalás,
2018. június 26.

Másodfok: Szombathelyi Törvényszék, 8.Bf.135/2018/7., ítélet, tanácsülés,
2019. február 4.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője útján

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a lopás büntette miatt terhelt² és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Kőszegi Járásbíróság 7.B.84/2016/107. számú ítéletét és a Szombathelyi Törvényszék 8.Bf.135/2018/7. számú ítéletét Terhelt¹ III. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Kőszegi Járásbíróság a 2018. június 26. napján megtartott nyilvános tárgyaláson kihirdetett 7.B.84/2016/107. számú ítéletében a szabadlábon lévő Terhelt¹ III. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett lopás büntetében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont és (4) bekezdés b) pont], ezért őt, mint többszörös visszaesőt 2 év 8 hónap szabadságvesztésre, mellékbüntetésül 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. A kiszabott szabadságvesztést Terhelt¹ III. rendű vádlott vonatkozásában fegyházban rendelte végrehajtani azzal, hogy a III. rendű vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható.

[2] A bíróság a III. rendű vádlottat kötelezte az I. és II. rendű vádlottal egyetemlegesen magánfél magánfél részére kártérítés és ennek illetve megfizetésére, valamint önállóan, illetve az I., II. és IV. rendű vádlottakkal egyetemlegesen bűnügyi költség megfizetésére.

[3] Az elsőfokú bíróság az eljárást – Terhelt¹ III. rendű vádlott nyilatkozatára tekintettel – Terhelt¹ III. rendű vádlott távollétében folytatta le a Be. 279. § (3) bekezdése alapján. Az elsőfokú bíróság ítéletében tájékoztatta a III. rendű vádlottat, hogy a kézbesítéstől számított 8 napon belül fellebbezéssel élhet.

[4] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen Terhelt¹ III. rendű vádlott védője, valamint – a jelen eljárásban nem érintett – IV. rendű vádlott és védője által bejelentett fellebbezés folytán eljáró Szombathelyi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2019. február 4. napján megtartott tanácsülésen meghozott 8.Bf.135/2018/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a III. rendű vádlott vonatkozásában annyiban változtatta meg, hogy az általa viselni köteles bűnügyi költség összegét 93.890 forintra felemelte, egyebekben a III. rendű vádlott vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú ítéletet a III. rendű vádlott korábbi büntetései tekintetében az 5. számmal megjelölt végzés esetében olyan módon pontosította, hogy az 2015. március 11. napján emelkedett jogerőre.

[5] **II.** A jogerős ítélettel szemben a III. rendű terhelt – csatolt meghatalmazás szerinti „jogi képviselője” (védője) útján – nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 648. § b) pontja alapján, eljárási szabálysértésre hivatkozva. Indítványozta a Be. 663. § (1) bekezdése alapján, hogy a Kúria az alapügyben hozott ítéleteket helyezze hatályon kívül, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására, valamint a Be. 663. § (5) bekezdés alapján az ítélet végrehajtását szakítsa félbe és rendelje el a szabadlábra helyezését.

[6] Felülvizsgálati indítványában Terhelt1 terhelt a következő eljárási szabálysértéseket jelölte meg:

- A vádiratot a rendőrség útján átvette, de a tárgyaláson előtte a vádismertetés elmaradt és elmaradt a vádlotti meghallgatása.

- Az ítélet kézbesítését a bíróság ugyan elrendelte számára, de az nem történt meg, az ítéletet nem kapta meg és állítása szerint nincs nyoma annak, hogy bármilyen módon megkísérelték volna azt kézbesíteni.

- A védekezését nem tudta előadni, nem tudott hivatkozni az enyhítő és mentő körülményekre, így többek között az évek óta fennálló karcióma megbetegedésére és sokszori műtétjeire.

- Vitatta a védőbeszédet tartó kirendelt védő felkészültségét.

- A másodfokú tanácsulésről idézést nem kapott, az idézés „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a másodfokú bíróságra.

- Kifogásolta, hogy a bíróság saját kérésére engedélyezte a távolmaradást, ennek ellenére nem tett meg mindent, hogy a hivatalosan ismert lakóhelyéről ő jelen legyen a tárgyaláson, és a bíróság úgy fejezte be az eljárást, hogy nem történt meg a kihallgatása, majd az ítéletet sem kézbesítette a számára, ezzel álláspontja szerint a bíróság megsértette a Be. 522. § (1) bekezdésében foglaltakat.

[7] A Legfőbb Ügyészség BF.1193/2020/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[8] A Legfőbb Ügyészség hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régí Be.) rendelkezése szerint, míg a másodfokú bíróság a Be. előírásai szerint járt el.

[9] Terhelt1 III. rendű terhelt az elsőfokú bíróság által 2017. április hó 4. napján tartott tárgyaláson szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, előzetesen nem mentette ki magát, elővezetése eredménytelen volt. Ezt követően 2017. április hó 21. napján írásban tájékoztatta az elsőfokú bíróságot, hogy egészségügyi okokból és külföldi utazás miatt nem tudott

megjelenni, egyúttal kérte, hogy a tárgyalást a távollétében folytassa le a bíróság. Hivatkozott arra, hogy teljes beismerő vallomást tett, amelyen nem kíván változtatni, a védekezés ezen jogáról lemond, vállalja a felelősséget a tetteiért.

[10] Az elsőfokú bíróság 2017. május hó 24. napján kelt 56/I. sorszám alatti átiratában arról tájékoztatta Terheltl III. rendű terheltet, a régi Be. 279. § (3) bekezdésére figyelemmel, hogy a tárgyalás a terhelt távollétében megtartható, és vele szemben az eljárás befejezhető, ha előzetesen bejelenti, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni. A tájékoztatás tartalmazta azt a felhívást is, hogy a terhelt nyilatkozata hiányában az idézéssel szembeni mulasztás következményeit fogja alkalmazni.

[11] A III. rendű terhelt 2017. június hó 2. napján azt kérte emailben, hogy a bírósági leveleket az édesanyja címére küldjék és tőle értesül azok tartalmáról, majd 2017. június hó 12. napján kelt levelében azt a nyilatkozatot tette, hogy a 2017. június hó 20-ai tárgyaláson nem kíván részt venni, lemond a védekezés ezen jogáról és a vallomását fenntartja.

[12] Az elsőfokú bíróság a III. rendű terhelt tekintetében 2017. június hó 20. napján tartott tárgyaláson a régi Be. 279. § (3) bekezdése és a 281. § (9) bekezdése alapján hozzájárult az eljárásnak a távollétében való megtartásához és befejezéséhez, a továbbiakban a számára kézbesítendő iratok a terhelt által megjelölt címre kerültek megküldésre, amelyeket a terhelt édesanyja átvett. A Legfőbb Ügyészség hivatkozik arra, hogy a III. rendű terheltet érintő, a Köszegi Járási Ügyészség B.49/2016/23. számú vádirata a terhelt számára kézbesítésre került, és azt az ügyész a 2017. április hó 4. napján megtartott tárgyaláson, valamint a 2018. január hó 11. napján tartott tárgyaláson ismertette. Az eljárás folyamán a III. rendű terhelt védelmében védő vett részt az eljárásban.

[13] A Legfőbb Ügyészség mindezek alapján a régi Be. 281. § (5) bekezdésére és (9) bekezdésének 2011. március 1. napjától hatályos bekezdésére hivatkozott, mely szerint, ha a vádlott előzetesen bejelentette, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni, a bíróság a tárgyalást a szabályszerűen idézett vádlott távollétében is megtarthatja és az eljárást be is fejezheti.

[14] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a terhelt által bejelentett értesítési címre kézbesítésre került az elsőfokú bíróság ítélete, valamint ugyanezen címre – szabályszerűen – kísérelte meg a másodfokú bíróság is kézbesíteni értesítését. A terhelt újabb idézhetőségi címet, tartózkodási helyet nem jelölt meg.

[15] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen a felülvizsgálati indítvánnyal támadott ítéleteket a III. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn, erre figyelemmel a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítását nem tartotta indokoltnak.

[16] A felülvizsgálatot előterjesztő III. rendű vádlott a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében előadta, hogy a tárgyalás egyetlen alkalommal volt jelen az elsőfokú tárgyalás során, állítása szerint tanúként lett megidézve és meghallgatva, ezen a tárgyaláson került az általa megadott cím rögzítése. Állítása szerint az ügyészi indítványban megjelölt cím

nem édesanyja címe, édesanyja semmilyen, az ügyben keletkezett, részére megküldött iratot nem vett át. Álláspontja szerint thaiföldi tartózkodása egyrészt egészségügyi, másodsorban karitatív jellegű volt, állítása szerint a thaiföldi lakcímét, elérhetőségét tudatta a bírósággal. Betegsége továbbra is fennáll, azt előbbre tartotta, mint az ellene folyó büntetőeljárást.

[17] A III. rendű terhelt állítása szerint az elsőfokú bíróság 2017. május hó 24. napján kelt 56/I. sorszám alatti átiratáról nem kapott sem másolatot, sem értesítést, a benne foglaltakról nem volt és nincs tudomása. Hivatkozik arra, hogy azokon a tárgyalásokon, amelyen az ügyész ismertette a vádat, nem volt jelen, így azt nem hallotta és nem ismeri. A tárgyaláson jelenlévő kirendelt védőket sem ismeri, velük semmilyen kapcsolatot nem tartott fenn. Állítása szerint a rendőrség részére csak az idézést adta át, vádiratot nem. Állítása szerint sem a vádirat, sem az elsőfokú bíróság ítélete részére nem került kézbesítésre. Továbbra is vitatta az eljáró kirendelt védő felkészültségét. Hivatkozott továbbá egészségi állapotára, melynek igazolására 2021. január 8-án kelt leletet csatolt, mely szerint a felső végtag bőrének rosszindulatú daganata – beleértve a vállat – diagnózis áll fenn.

[18] Mindezek alapján a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára, a 608. § (1) bekezdés d) pontjára, a 428. § (1) bekezdésére és a 330. § (1) bekezdés b) pontjára, valamint a 430. § (2), (3) bekezdésében foglaltakra és a 430. § (4)-(7) bekezdésében foglaltak ismeretének hiányára hivatkozott.

[19] A felülvizsgálati indítványt előterjesztő III. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatával kapcsolatosan észrevételezte, hogy vádiratot Terhelt1 részére a rendőrség nem kézbesített, ily módon nem értesült az ellene emelt vád tartalmáról. Annak ellenére, hogy Terhelt1 III. rendű terhelt kérte, hogy az eljárást távollétében folytassák le, amit a bíróság engedélyezett és maga a terhelt jelölte meg 2017. június 2. napján kelt email üzenetében a cím1 szám alatti ingatlant kézbesítési címként, ez nem volt a tartózkodási helye és nem jelölt meg kézbesítési megbízottat sem, aki a levelei átvételére jogosult volna. Hivatkozott arra, hogy a III. rendű terhelt 2017. április 21. napján email útján tájékoztatta a bíróságot, hogy gyógykezelés céljából Thaiföldre kell utaznia, ahol éttermet vásárolt és ahol huzamosabb időre le akart telepedni, megjelölte a tényleges tartózkodási helyét, valamint telefonszámát és az email címét is közölte. Állítása szerint alaptalan az a hivatkozás, hogy Terhelt1 édesanyja a leveleit átvette. Álláspontja szerint az első- és másodfokú bíróság nem a vádlott tényleges tartózkodási helyére – thaiföldi címe – címezte a kézbesíteni rendelt iratokat, és azokat senki nem vette át. A védő hivatkozott arra, hogy bár a terhelt közölte a tényleges tartózkodási helyének címét, a bíróságok nem a tényleges tartózkodási helyére címezték a leveleket, ezért a terhelt a lefolytatott eljárásról nem értesült, így érdemben nem tudott védekezni és a büntetés kiszabása körében betegségével, bórrákkal kapcsolatos hivatkozását nem tudta előadni. Mindezek alapján indítványozta, hogy a hivatkozott ítéleteket a Kúria helyezze hatályon kívül és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására, valamint a Be. 663. § (5) bekezdése alapján az ítélet végrehajtását szakítsa félbe, rendelje el a terhelt szabadlábra helyezését.

[20] **III.** A felülvizsgálati indítvány részben törvényben kizárt, részben alaptalan.

[21] A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) XC. fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat. A felülvizsgálat lefolytatásának csak a törvényben megjelölt ok alapján van helye.

[22] A Be. 648. §-a értelmében, felülvizsgálatnak kizárólag a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügyszólatározata ellen, a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, eljárási szabálysértés miatt, illetve az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján van helye.

[23] A Be. 649. § (1) bekezdése határozza meg azokat az okokat, mely esetben a büntető anyagi jog szabályainak megsértésére hivatkozással lehet felülvizsgálati indítványt előterjeszteni. Ilyen okra a felülvizsgálati indítványok nem hivatkoznak.

[24] A Be. 649. § (2) bekezdése értelmében eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát

a) joghatóság hiányában,

b) a magánindítvány, a feljelentés, vagy a legfőbb ügyésznek a 4. § (9) bekezdésében vagy a Btk. 3. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezése hiányában,

c) nem az arra jogosult által emelt vád alapján,

d) a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel, vagy

e) a súlyosítási tilalom megsértésével hozta meg.

[25] A Be. másodfokú elbírálás időpontjában hatályos 608. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság nem ügyszólatározat végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha

a) a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen,

b) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt,

c) a bíróság a hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárásra vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bíralt el,

d) a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező,

e) a bíróság az 567. § (1) bekezdés a)-b) és d)-e) pontjában, valamint (2) bekezdésében meghatározott valamely törvénysértő ok megállapítása miatt az eljárást megszüntette,

f) az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

[26] A Be. 659. § (2) bekezdése alapján jelen ügyben a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni a felülvizsgálati indítványt.

[27] Mindezek alapján a III. rendű terhelt és védője által megjelölt okok közül kizárólag a terhelt tárgyalási jelenlétének hiányával kapcsolatos hivatkozások képeznek felülvizsgálat alapjául szolgáló okot [a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján], valamennyi további eljárásjogi hivatkozás a felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat, ezért a felülvizsgálati indítványt azon részében, amely a vádirat kézbesítésének állítólagos elmaradását, a vád vádlott részére történő ismertetésének hiányát, az ügyben eljáró kirendelt védő tevékenységét, illetve azt, hogy betegségével kapcsolatos tényeket nem tudta előadni, a Kúria felülvizsgálati eljárásban nem értékelheti, a felülvizsgálati indítvány ebben a részében kizárt.

[28] A Be. 659. § (5) bekezdése értelmében – arra is figyelemmel, hogy a felülvizsgálati indítvány nem kizárt részében kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára alapul – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül.

[29] A felülvizsgálat során kizárólagosan az vizsgálandó, hogy az alapügyben eljáró első- és másodfokú bíróságok az eljárásukkor hatályos büntetőeljárás törvény rendelkezéseinek megfelelően hozták meg ügydöntő határozatukat a vádlott távollétében.

[30] Az elsőfokú bíróság eljárása idején a hatályban volt, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 279. §-a rendelkezik a bíróság eljárási cselekményéről történő idézésről és értesítésről.

[31] A régi Be. 279. § (1) bekezdése értelmében a kitűzött határnapra idézni kell a vádlottat, kötelező védelem esetén a védőt és mindazokat, akiknek a megjelenése a tárgyaláson kötelező. Értesíteni kell az ügyészt, továbbá – ha e törvény kivételt nem tesz – a szakértőt, illetőleg azokat a büntetőeljárásban résztvevő személyeket, akiknek a jelenlétét a tárgyaláson e törvény lehetővé teszi.

[32] A régi Be. 2011. március 3-ától hatályos 279. § (3) bekezdése második mondata szerint az idézéssel egyidejűleg a bíróság a vádlottat tájékoztathatja arról, hogy a tárgyalás a távollétében megtartható és vele szemben az eljárás befejezhető, ha előzetesen bejelenti, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni.

[33] A régi Be. 2012. január 1-jétől hatályos 279. § (4) bekezdése értelmében, ha a bíróság felhívása alapján a vádlott előzetesen bejelenti, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni és nincs védője, a bíróság a részére védőt rendel ki, és a védőt a kitűzött határnapra idézi.

[34] A hivatkozott rendelkezésekre vonatkozó, a tárgyalás előkészítéséről szóló 92/2011. BK. vélemény II. pontja szerint a vádlottnak nincs eljárási (alanyi) jogosultsága arra, hogy a tárgyaláson személyes jelenlétéről lemondjon. Ennek lehetősége a tárgyaláson kötelező jelenlét főszabályához képest kivételes, melynek megengedését a törvény a bíróságra (a tanács elnökére) bízta. Az általános szabályoktól eltérés megengedése az ügy iratainak bírói mérlegelésén múlik. Erre a tárgyalás folyamatában később is van lehetőség, nem csak hivatalból, de indítványra is.

[35] A hivatkozott BK. vélemény III. pontja szerint a vádlott a távolmaradást bejelentő nyilatkozatát a tárgyalás határnapjáig – az idézésben foglalt tájékoztatásra – teheti meg attól függetlenül, hogy szabadlábon vagy fogvatartásban van. A tanács elnöke által a vádlott távollétében tárgyalhatónak ítélt ügyben az idézést és a tájékoztatást – a tárgyalási időközre is figyelemmel – úgy kell kézbesítse a vádlottnak, hogy észszerű idő álljon rendelkezésére az előzetes bejelentés megtételére, a bíróság pedig a 279. § (4) bekezdése szerint védő kirendeléséről gondoskodhasson.

[36] A hivatkozott BK. vélemény V. pontja szerint, ha a vádlott – a bíróság tájékoztatására tett – távolmaradást bejelentő nyilatkozata a tárgyalásnak a Be. 281. § (5) bekezdése szerinti megtartása alatt érkezik meg, vagy a tárgyalás elnapolása után, úgy a bíróság – a kötelező védelem biztosítása mellett – az ügyet érdemben befejezheti a vádlott távollétében.

[37] A hivatkozott BK. vélemény VII. pontja értelmében a tárgyalás egységes akkor is, ha eredendően több napra tűzték ki, vagy ha a bizonyítás kiegészítése miatt, illetve más okból elnapolták. A vádlott tárgyalásról távolmaradást kérő nyilatkozata az egész elsőfokú bírósági tárgyalásra vonatkozik, ezért a távollét lehetőségére történő tájékoztatásnak csak egy alkalommal kell megtörténnie, akkor is, ha az egyes tárgyalási határnapok között viszonylag hosszabb idő telik el. A bíróság felhívásából jogot szerzett vádlott önszántából dönt úgy, hogy a tárgyaláson nem kíván jelen lenni. A tájékoztatás azt is tartalmazza, hogy a bíróság a tárgyalást nem csak megtagadhatja a vádlott távollétében, de az eljárást be is fejezheti. A vádlott ennek tudomásulvételével választott úgy, hogy a tárgyaláson nem kíván jelen lenni. E választását tiszteletben kell tartani, ha csak azt az igazságszolgáltatás működőképességének érdeke nem írja felül. Ezért a távolmaradást kérő vádlotti nyilatkozat annak a tudomásulvételét jelenti, hogy a tárgyalás minden eseményéről, történéséről távol kíván maradni, függetlenül azok eredményétől és kimenetelétől.

[38] A hivatkozott BK. vélemény VIII. pontja szerint, ha a bíróság a tárgyalásról – felhívásra előzetesen – távolmaradást kérő vádlottal szemben hozza meg ügydöntő határozatát, úgy a vádlottnak a teljes indokolást tartalmazó ítéletet kell kézbesíteni.

[39] A hivatkozott BK. vélemény IX. pontja szerint, ha a vádlott az ügydöntő határozat meghozatala után ismeretlen helyre távozott, az ügydöntő határozatot részére a Be. 70. § (5) bekezdése alapján hirdetményi úton kell kézbesíteni.

[40] Mindezek alapján megállapítható, hogy az első fokon eljáró bíróságnak törvényes lehetősége volt a III. rendű terheltet tájékoztatni arról, hogy a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondhat, ennek következményeként azonban a bíróság a tárgyalást a távollétében is megtarthatja és vele szemben ügydöntő határozatot hozhat. Az a vádlott, aki a bíróság tájékoztatásának ismeretében lemond a tárgyaláson való jelenlét jogáról, belenyugszik abba, hogy a továbbiakban a bíróság a tárgyalást a távollétében is megtarthatja, a tárgyaláson lefolytatott bizonyításról, elhangzott nyilatkozatokról, (a vád megváltozása és kiterjesztése, valamint a vádtól eltérő minősítés megállapítása kivételével) a tárgyaláson történekről tájékoztatást nem kap, és a bíróság ügydöntő határozatát a távollétében is meg fogja hozni. A bíróságnak ezzel kapcsolatosan kizárólag az a kötelezettsége, hogy amennyiben a vádlottnak nincs védője, és védelméről a bíróság felhívását követően sem gondoskodik, részére védőt rendeljen ki, valamint a meghozott indokolt ügydöntő határozatot ismert címére kézbesítse. A régi Be. szabályozása szerint nem volt szükség arra, hogy a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó vádlott kézbesítési megbízottat hatalmazzon meg, arra sem volt szükség, hogy szabadlábon legyen, és amennyiben a nyilatkozat megtételét követően ismeretlen helyre távozik, részére a meghozott ügydöntő határozat hirdetményi úton is kézbesíthető volt.

[41] Azt követően, hogy a bíróság a tájékoztatására figyelemmel megtett vádlotti nyilatkozatot elfogadta, a tárgyalást a vádlott távollétében megtarthatta, a tárgyalásra a vádlottat – amennyiben bizonyítási cselekmény okán személyes részvételét nem tartotta szükségesnek – nem kellett idéznie, arról őt kizárólag csak értesíteni kellett, valamint részére, amennyiben ennek feltételei fennállnak, védőt kellett kirendelnie, és arról gondoskodnia, hogy a kirendelt védő a tárgyaláson jelen legyen.

[42] Abban az esetben tehát, ha jelen ügy irataiból megállapítható, hogy a vádlott a bíróság figyelmeztetését követően a tárgyaláson való részvétel jogáról lemondott, és a vádlott érdekében valamennyi további tárgyalási napon (megismételt tárgyalás esetén a megismételt tárgyalás tárgyalási napjain) védő járt el, illetve ezen tárgyalási napokról a terhelt szabályszerűen értesítésre került, úgy nem állapítható meg az, hogy a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező volt.

[43] A III. rendű terhelt a 2017. április hó 4. napján tartott elsőfokú tárgyaláson nem jelent meg, elővezetését rendelték el, amely eredménytelen volt, majd a tárgyaláson elfogatóparancsot bocsátottak ki vele szemben. A III. rendű terhelt 2017. április hó 21. napján írásban arról tájékoztatta a bíróságot, hogy egészségügyi okból és külföldi tartózkodás miatt nem tudott megjelenni, egyúttal kérte, hogy a tárgyalást a távollétében folytassa le a bíróság. A teljes beismerő vallomását fenntartotta, nyilatkozata szerint azt nem kívánja megváltoztatni, „a védekezés ezen jogáról (tárgyaláson való részvétel)” lemond, vállalja a felelősséget a tetteiért.

[44] Az elsőfokú bíróság 2017. május hó 24. napján átiratban tájékoztatta a III. rendű terheltet (56/I. sorszám alatt) a régi Be. 279. § (3) bekezdésére figyelemmel, hogy a tárgyalás a terhelt távollétében megtartható, és vele szemben az eljárás befejezhető, ha előzetesen bejelenti, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni. A tájékoztatás tartalmazta azt is, hogy a terhelt nyilatkozata hiányában az idézéssel szembeni mulasztás következményeit fogja alkalmazni.

[45] A III. rendű terhelt ezt követően a 2017. június hó 2. napján küldött emailben kérte, hogy a bírósági leveleket az édesanyja általa megjelölt címére küldjék és arról nyilatkozott, hogy azok tartalmáról tőle értesül.

[46] A III. rendű vádlott a 2017. június hó 12. napján kelt nyilatkozata szerint a 2017. június hó 20-ai tárgyaláson nem kíván részt venni, lemond a védekezés ezen jogáról és vallomását fenntartja.

[47] A 2017. június 2-án érkezett terhelti bejelentés levelezési cím bejelentését tartalmazta, abból egyértelműen megállapítható a III. rendű terhelt azon akarata, mely szerint a bírósági eljárásban számára kézbesítendő hivatalos iratokat az ott megjelölt címre, édesanyja tartózkodási helyére küldjék, nyilatkozata szerint azokról értesül. A vádlott maga jelölte meg azt a címet, amelyre a számára postai úton kézbesítendő hivatalos iratok kézbesítését kéri. Ettől a címtől eltérő kézbesítési címet az egész folyamatban volt alapeljárás során nem jelentett be.

[48] A 2017. június 20. napján tartott tárgyalás jegyzőkönyve rögzíti, hogy szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg Terheltl III. rendű vádlott, aki előzetesen bejelentette, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni. A tanács elnöke ez alapján a tárgyaláson hozzájárult a régi Be. 279. § (3) bekezdése és 281. § (9) bekezdése alapján Terheltl III. rendű vádlottnak az eljárás távollétében történő megtartásához és befejezéséhez. A tárgyalás bizonyítás kiegészítése végett elnapolásra került, az erről szóló 65/III. számú végzésben a bíróság írásban rendelte idézni a következő tárgyalásra Terheltl III. rendű vádlottat is. Az ügyből megállapítható, hogy az első fokon eljáró tanács elnöke ezt követően valamennyi tárgyalásra nem értesíteni, hanem idézni rendeli a III. rendű vádlottat annak ellenére, hogy az előzetes tájékoztatást követően bejelentett és a bíróság által tudomásul vett nyilatkozatra figyelemmel az ő jelenléte a tárgyaláson a továbbiakban nem kötelezettség, hanem jogosultság volt, ezért értesíteni elégséges lett volna a tárgyalásokról.

[49] A Kúria megállapítja továbbá, hogy az elsőfokú bíróság 2018. január 11-én a tárgyalást megismételte, a tárgyaláson rögzítette, hogy azon szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a III. rendű vádlott, aki (korábban) előzetesen bejelentette, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni. A vádlott bejelentése a teljes elsőfokú eljárásban hatályos volt, ezért a tárgyalás megismétlése esetén sem kellett ezzel kapcsolatban tőle új nyilatkozatot beszerezni. A tárgyalás megismétlésének következménye az volt, hogy a bíróság ítéletét a megismétlést követően tartott tárgyalási napokon lefolytatott, így a korábban lefolytatott és ismertetett bizonyításra alapítva hozta meg, így az ezt megelőző tárgyalási napokra történő idézés és értesítés esetleges szabálytalanságai a megismételt eljárás törvényességét nem érintik.

[50] Az elsőfokú ítélet alapjául szolgáló megismételt tárgyalás valamennyi tárgyalási napján a jelenlét jogáról lemondó III. rendű terhelt védelmében kirendelt védő vett részt.

[51] Megállapítható, hogy a tárgyalási napokra szóló idézés valamennyi esetben a vádlott által kifejezetten kézbesítési címként megjelölt, édesanyja tartózkodási helyeként általa feltüntetett címre került kiküldésre, erre a kézbesítési címre történő kézbesítés az elsőfokú eljárásban végig szabályszerű volt.

[52] Az irányadó régi Be. 70. § (1) bekezdése értelmében a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság hivatalos iratának az érintett személy részére átadásra (kézbesítés) történhet

a) személyesen,

b) posta útján,

c) hirdetményi úton,

d) a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság kézbesítője útján,

e) nemzetközi jogsegély keretében,

f) elektronikus úton az E-ügyintézési törvény szerinti hivatalos elérhetőségre, illetve biztonságos elektronikus kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségre.

[53] A régi Be. 70. § (4) bekezdése értelmében a kézbesítés szabályszerű, ha a hivatalos iratot a címzett vagy helyette a külön jogszabály szerint átvételre jogosult más személy átvette. A hivatalos iratot szabályszerűen kézbesítettnek kell tekinteni, de az irat átvételét, illetőleg a kézbesítési bizonyítvány (tértivevény) aláírását megtagadják.

[54] A régi Be. 70. § (7) bekezdése értelmében a kézbesítési bizonyítvánnyal (tértivevénnyel) feladott hivatalos iratot a kézbesítés második megkísérlésének napját követő 5. munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni, ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át.

[55] Az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalakor hatályos, a postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részleges szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt, vagy feltételesen szállítható küldeményekről szóló 335/2012. (XII. 4.) Kormányrendelet 9. § (1) bekezdése értelmében a postai küldeményt a címzett vagy a rendelet eltérő rendelkezésének hiányában az egyéb jogosult átvevő részére kell kézbesíteni. Egyéb jogosult átvevőnek a 15. § (4) bekezdése és a 16. § (4) bekezdése szerinti alkalmi átvevő, a 16. § (3) bekezdésében meghatározott helyettes átvevő, a 19. §-ban meghatározott meghatalmazott, valamint a 20. §-ban meghatározott közvetett kézbesítő minősül. A hivatkozott Kormányrendelet 15. § (1) bekezdése értelmében amennyiben a természetes személy címzett a kézbesítés megkísérlésének időpontjában nem tartózkodik a címen, a postai küldeményt elsősorban az ott tartózkodó meghatalmazottja részére kell kézbesíteni.

[56] A hivatkozott Kormányrendelet 15. § (2) bekezdése és (3) bekezdés a) pontja értelmében, ha a kézbesítés megkísérlésének időpontjában sem a természetes személy címzett – a helyettes átvevő nyilatkozata szerint – sem a meghatalmazott nem tartózkodik a címen, a postai küldemény az ott tartózkodó helyettes átvevőnek is kézbesíthető, helyettes átvevőnek

minősül a címzett 14. életévét betöltött, a Polgári Törvénykönyv szerinti hozzátartozója, így édesanyja is.

[57] A hivatkozott szabályozásból egyértelműen megállapítható, hogy a helyettes átvevői minőségnek nem feltétele az, hogy a címzett tényleges tartózkodási helye megegyezzen a helyettes átvevő hozzátartozója tartózkodási helyével.

[58] A terhelt saját maga jelölte meg kézbesítés átvételére jogosult meghatalmazottként az édesanyját, megjelölve az ő tartózkodási helyét a III. rendű terhelt számára kézbesítendő hivatali iratok átvételi címeként, ezzel átvételre jogosult meghatalmazottként jelölte ki őt.

[59] A III. rendű terhelt az eljárás során ettől eltérő nyilatkozatot a kézbesítéssel kapcsolatosan nem tett, így az elsőfokú bíróság a távollétében lefolytatott elsőfokú eljárásban megtartott tárgyalások hatánapjára szóló idézést, valamint az indokolt határozatot törvényesen kézbesítette postai úton az általa megjelölt címre.

[60] Mindezek alapján megállapítható, hogy a terhelt távollétében lefolytatott, 2018. január 11-étől megtartott megismételt tárgyalás hatánapjain a bíróság a tárgyalást a terhelt bejelentett és tudomásul vett nyilatkozata alapján törvényesen folytatta le a terhelt távollétében kirendelt védője jelenléte mellett, ezért nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg, akinek a jelenléte a tárgyaláson kötelező lett volna.

[61] A másodfokú eljárásra a III. rendű terheltnek azon nyilatkozata, mely szerint kéri, hogy a bíróság járuljon hozzá ahhoz, hogy a továbbiakban a tárgyalást távollétében tartsák meg, nem terjed ki, ezért a másodfokú bíróságnak az általános szabályok szerint kellett eljárni.

[62] A Szombathelyi Törvényszék a főügyészség indítványát és a február 4-ei hatánapról szóló értesítést a III. rendű terhelt korábban megjelölt kézbesítés címére, cím1 szám alatti címre rendelte kiküldeni. A tértivevény „nem kereste” postai jelzéssel érkezett vissza.

[63] A másodfokú bíróság eljárásában már a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) volt hatályban. A Be. XXII. fejezete rendelkezik a kézbesítésről.

[64] A Be. 130. § (1) bekezdés a) pontja továbbra is lehetővé teszi, hogy a bíróság az ügyiratát postai úton kézbesítse a címzett részére.

[65] A Be. 132. § (1) bekezdése értelmében a kézbesítés szabályszerű, ha a kézbesítendő ügyiratot a címzett, vagy helyette a jogszabály szerint átvételre jogosult más személy átvette.

[66] A Be. 132. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a kézbesítendő ügyiratot szabályszerűen kézbesítettnek kell tekinteni a kézbesítés második megkísérlésének napját

követő ötödik munkanapon, ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett vagy helyette a jogszabály szerint átvételre jogosult más személy az ügyiratot nem vette át, ezért az „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza.

[67] A kézbesítési fikció beállta megállapításának csak abban az esetben van akadálya a Be. 132. § (3) bekezdése értelmében, ha a kézbesítés a címzett helyett az átvételre jogosult olyan más személy részére történt meg, akinek az érdekei a címmel ellentétesek. Érdeellentét a III. rendű terhelt és édesanyja között az ügy adatai alapján nem állapítható meg, és erre a terhelt sem hivatkozott. A 335/2012. (XII. 4.) Kormányrendelet 14. §-a, valamint 16. § (1), (2) bekezdése és (3) bekezdés a) pontja nem változott, ezért a másodfokú bíróság eljárásában is szabályszerű kézbesítésnek kellett volna azt is tekinteni, ha a vádlott édesanyja, akit a vádlott korábban kézbesítés átvételére jogosult meghatalmazottnak kijelölt, a III. rendű terhelt által megjelölt címen, a III. rendű terhelt részére küldött hivatalos iratokat átveszi. A vádlott nyilatkozata a büntetőeljárásban mindaddig érvényes és jogszerű kézbesítést tesz lehetővé, ameddig a vádlott ettől eltérően nem nyilatkozik, ilyen nyilatkozatot pedig a vádlott az alapeljárás során nem nyújtott be.

[68] Arra figyelemmel, hogy a másodfokon eljáró bíróság tanácsuléséről az értesítés „nem kereste” postai jelzéssel érkezett vissza a vádlott által megjelölt kézbesítési címről, ezért a hivatkozott szabályok alapján kézbesítési fikció útján szabályszerű kézbesítésnek kellett tekinteni. A másodfokú bíróság az ügyben a Be. 598. § (2) bekezdése alapján tartott tanácsulést, melyre lehetősége volt abban az esetben, ha az ítélet ellen a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, vagy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés kizárólag az 583. § (3) bekezdés a) vagy c) pontján alapszik és nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését az ügyészség, a vádlott, a védő vagy a fellebbező nem indítványozta. Arra figyelemmel, hogy a kézbesítés második megkísérlésének napja 2019. január 7. napja volt, az ettől számított ötödik munkanapon kézbesítettnek kellett tekinteni a küldeményt, a vádlottnak az innen számított 8 napon belül volt lehetősége, hogy a Be. 598. § (4) és (5) bekezdése alapján a tanácsulés helyett nyilvános ülés vagy tárgyalás tartását indítványozza, ezt pedig a határidőn belül nem tette meg. A másodfokú bíróság emiatt törvényesen tartott az ügyben tanácsulést.

[69] A tanácsulésen a Be. 425. § (2) bekezdése, valamint 427. § (1) bekezdése alapján kizárólag az egyesbíró vagy a tanács tagjai és – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – a jegyzőkönyvvezető lehet jelen, ezért a másodfokú bíróság által megtartott tanácsulésen a vádlott nem vehetett volna részt, így a tanácsulés tekintetében figyelemmel arra is, hogy a tárgyalás szabályait a Be. 425. § (3) bekezdése értelmében csak a nyilvános ülésre irányadók, a tanácsulésre nem, ezért a Be. 608. § (1) bekezdése d) pontja alapján nem állapítható meg, hogy a tanácsulést olyan személy távollétében tartották volna meg, akinek jelenléte a tanácsulésen kötelező lett volna.

[70] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértést nem állapított meg.

[71] A Kúria megállapítja, hogy arra figyelemmel, hogy a III. rendű terheltnek a hivatkozott jogszabályok alapján joga volt a büntetőeljárás során postai kézbesítésre szolgáló címet és a címzett helyett történő átvételre jogosult meghatalmazott személyt megjelölnie, a vádlott ezzel a jogával élt, az általa megjelölt kézbesítési meghatalmazott személyében,

illetve kézbesítési címében bekövetkező esetleges változásokat nem jelentette be, az ügyben eljáró bíróságok továbbra is jogszerűen kézbesítették postai úton az ügyben keletkezett hivatalos iratokat az általa megjelölt címre, és azt jogszerűen vehette át az általa meghatalmazott személy.

[72] A Kúria emellett megállapítja, hogy a 2018. július 1. napjától hatályos, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény a kézbesítés szabályszerűségére vonatkozóan a korábbi Be.-vel azonos rendelkezéseket tartalmaz azzal, hogy az ügydöntő határozat, a vádirat, vagy az eljárást megszüntető határozat kézbesítése esetén a kézbesítési fikció beálltáról a címzettet a bíróság tájékoztatja, ugyanakkor ez az idézés és értesítés, valamint a kézbesítés szabályait nem érinti.

[73] A kifejtettek értelmében a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsülésen eljárva, a felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, ezért a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

[74] A végzés elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria – a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az indítványt érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2021. április 6.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Schmidt Péter s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró